

Sygn. akt III U 452/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 listopada 2018r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Danuta Poniatowska</i>
Protokolant:	<i>st. sekretarz sądowy Beata Dzienis</i>

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 listopada 2018r. w Suwałkach

sprawy **M. M.**

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

w związku z odwołaniem M. M.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 10 lipca 2018 r. znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i przyznaje M. M. prawo do emerytury rolniczej od 20 kwietnia 2018r.

Sygn. akt III U 452/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 10.08.2018 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, powołując się na przepisy ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2017r. poz. 2336 ze zm.), odmówił M. M. prawa do emerytury rolniczej. Argumentował, iż do 31.12.2017 r. nie zaprzestał on prowadzenia działalności rolniczej i tym samym nie spełniła warunków koniecznych do przyznania prawa do tego świadczenia.

W odwołaniu od tej decyzji M. M. domagał się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Wskazał, że zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, a grunty rolne przekazał 29.12.2017 r. w dzierżawę.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. Podtrzymał podstawy skarżonej decyzji.

Sąd ustalił, co następuje:

M. M. wystąpił z wnioskiem o emeryturę rolniczą 25.04.2018 r. Do wniosku dołączył zaświadczenie wydane przez Urząd Miejski w S. potwierdzające, że ojciec M. M.– W. M. był właścicielem gospodarstwa rolnego o powierzchni 11,74 ha położonego we wsi K. na podstawie Aktu Własności Ziemi z (...)r. Aktem notarialnym sporządzonym 10.10.1990 r. przekazał własność tego gospodarstwa synowi M. M., który na datę wydania zaświadczenia (28.12.2017 r.) nadal

był jego właścicielem (k. 10 akt rentowych). W zaświadczeniu zamieszczono też informację, że wydaje się je dla celów emerytalno-rentowych. Wnioskodawca dołączył też odpis aktu notarialnego – umowy przekazania gospodarstwa rolnego przez ojca oraz oświadczenie, że po ukończeniu 16 roku życia nie kontynuował nauki w szkole średniej. W miejscowości K. wnioskodawca był zameldowany od 23.01.1956 r. do 21.07.2014 r. (urodził się (...)). Wnioskodawca podlegał ubezpieczeniom emerytalno-rentowym przez wymagany okres co najmniej 30 lat i zgodnie z ewidencją KRUS podlegał ubezpieczeniu rolniczemu do 10.04.2018 r.

W dniu 29.12.2017 r. aktem notarialnym sporządzonym przez notariusza B. F., M. M. zawarł z bratem Z. M. umowę dzierżawy, której przedmiotem była należąca do niego nieruchomość rolna zabudowana, położona w S. o powierzchni 11,9946 ha, szczegółowo w umowie opisana. Wnioskodawca wyłączył z umowy znajdujący się na nieruchomości budynek mieszkalny, pozostawiając dzierżawcy budynki gospodarcze. Umowa dzierżawy została zawarta na 10 lat. Zawiera ona też zapis, że wydanie przedmiotu umowy nastąpiło w dniu jej podpisania – 29.12.2017 r. Ponadto umowa zawarta została w związku z ustawą z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników w celu nabycia prawa do emerytury (k. 17-20 akt rentowych).

Przedmiotową umowę dzierżawy M. M. zarejestrował w Urzędzie Miejskim w S. w (...)11.04.2018 r., a 20.04.2018 r. złożył wniosek o emeryturę rolniczą.

Wydzierżawiający Z. M. potwierdził fakty wynikające ze sporządzonego aktu notarialnego. Wskazał, że prowadzi gospodarstwo rolne o powierzchni ok. 21 ha w miejscowości R. (ok. 15 km od gospodarstwa w K.) i przystał na propozycję brata, by uprawiać również jego gospodarstwo. Wskazał, że dzierżawione gospodarstwo składa się z ok. 9 ha użytków rolnych, które obsiał wiosną 2018 r., reszta to łąki i nieużytki, na których wypasa bydło. Prace rolnicze wykonuje sam, samodzielnie podejmuje też decyzje dotyczące rodzaju upraw i wykonywanych prac polowych. Złożył wniosek o przyznanie płatności bezpośrednich do gruntów rolnych i otrzymał dopłaty (informacja Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa z 27.10.2018 r. k.21 akt). Przed zawarciem umowy dzierżawy gospodarstwo brata nie było uprawiane. Ponadto Z. M. pozostaje w nieformalnym związku i nie prowadzi z bratem wspólnego gospodarstwa domowego (zeznania k.15-16).

Spór w sprawie sprowadza się do wykazania, czy wnioskodawca na 31.12.2017 r. zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, a wątpliwość wynika z braku rejestracji umowy dzierżawy w ewidencji gruntów i budynków aż do 11.04.2018 r., opłacaniu po 31.12.2017 r. składek na ubezpieczenie społeczne rolników i nie złożeniu wniosku o emeryturę po zawarciu notarialnej umowy dzierżawy.

W tym zakresie wnioskodawca wskazywał, że polegał na zapewnieniu notariusza, że wszelkie formalności z urzędami będą załatwione przez kancelarię notarialną. Nie miał świadomości, że powinien zarejestrować umowę i złożyć wniosek o emeryturę. Po bezskutecznym oczekiwaniu przez trzy miesiące, uzyskał informacje o ciążyących na nim obowiązkach i wówczas je dopełnił.

Sąd dał wiarę tym twierdzeniom, mając na uwadze to, że postępowanie wnioskodawcy nie cechuje należyte dbanie o swoje interesy. Jak wynika z zeznań Z. M., gospodarstwo rolne brata już wcześniej nie było uprawiane, leżało odłogiem, a 60 rok życia ukończył on(...)r. i już wówczas mógł ubiegać się o prawo do wcześniejszej emerytury.

W oparciu o powyższe Sąd przyjął, że M. M. spełnił do 31.12.2017 r. wymagane warunki do nabycia prawa do emerytury rolniczej.

Sąd zważył, co następuje:

Jak stanowi art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20.12.1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U. z 2017 r. poz. 2336 ze zm.) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;

2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;

3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Zgodnie z ust. 2a tego artykułu przepis ust. 2 stosuje się do rolnika, który do 31.12.2017 r. spełnił warunki, o których mowa w ust. 2.

W sprawie sporna pozostawała jedynie przesłanka związana z zaprzestaniem prowadzenia przez odwołującego działalności rolniczej.

Przez gospodarstwo rolne rozumie się każde gospodarstwo służące prowadzeniu działalności rolniczej (art. 6 pkt 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników). Nie jest zatem ważne, czy rolnik jest właścicielem gospodarstwa, gdyż wystarczy posiadanie zależne jak użytkownik, zastawnik, najemca, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą. Natomiast w kwestii podlegania ubezpieczeniom społecznym rolników, oprócz wykazania posiadania gospodarstwa rolnego, obligatoryjne jest wykazanie prowadzenia działalności rolniczej w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej (art. 6 pkt 3 ustawy). Naturalne znaczenie terminu prowadzenia na własny rachunek działalności rolniczej wskazuje na zawodowy, stały, osobisty i realizujący interes danej osoby charakter tej działalności. Osobisty charakter działalności, jako cecha działalności rolniczej, oznacza, że rolnik osobiście prowadzi gospodarstwo rolne, co wyraża się co najmniej w tym, że do niego zwykle należy podejmowanie decyzji dotyczących prowadzonego gospodarstwa. Wynika to z samego sensu wyrażenia "prowadzenie działalności rolniczej". Stały charakter działalności rolniczej, wynika z istoty określenia "prowadzenie działalności". Potwierdzają ją także przepisy ustawy, z których wynika, że stały charakter takiej działalności ustawodawca uważa za oczywisty (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13.07.2011r., sygn. I UK33/11, LEX 1043981).

Natomiast zgodnie z treścią ust. 4 art. 28 ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając:

1) gruntów wdzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

a) małżonkiem emeryta lub rencisty,

b) jego zstępnym lub pasierbem,

c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,

d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

W judykaturze ugruntowane jest stanowisko, że art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników nie zawiera wszystkich wypadków, w których ustawodawca uznaje, że działalność rolnicza nie jest prowadzona, czy też dopuszcza inne jeszcze wypadki nieprowadzenia takiej działalności. Zasadniczą kwestią jest bowiem wykładnia pojęcia "prowadzenia działalności rolniczej" i odpowiedź na pytanie czy sam fakt bycia właścicielem gospodarstwa rolnego przesądza o prowadzeniu działalności rolniczej, czy też koniecznym jest dodatkowo, aby na jego obszarze osoba będąca rolnikiem prowadziła osobiście i na własny rachunek działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej, w rozumieniu art. 6 ust. 1 i ust. 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Sąd Najwyższy dokonywał wielokrotnie wykładni analizowanego pojęcia, między innymi w wyroku z 08.01.1997 r., II UKN 39/96, a następnie w uchwale z 06.05.2004 r., II UZP 5/04. W swoim stanowisku Sąd Najwyższy konsekwentnie przyjmuje, że nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności

rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy. Sąd Najwyższy wskazuje na specyficzną konstrukcję prawną art. 28 ust. 4 ustawy podnosząc, iż zastosowana w nim technika legislacyjna sugeruje przyjęcie, że wyliczenie zawarte w punktach 1 - 4 służy wyłącznie ułatwieniom dowodowym. Rolnicy, będący właścicielami gospodarstw wymienionych w powołanym wyżej przepisie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, nie muszą wykazywać, że nie prowadzą w nich działalności rolniczej; ten fakt uznaje sam ustawodawca. Przepis ten zawiera domniemanie, które każdorazowo może zostać obalone przez zainteresowanego poprzez adekwatne środki prawne. Właściciele gospodarstw rolnych mogą dowodzić, że nie są rolnikami, gdy nie prowadzą na nich działalności rolniczej. W orzecnictwie wskazuje się, iż pojęcie prowadzenia działalności rolniczej zostało w ustawie zdefiniowane tylko częściowo - przez określenie pojęcia rolnika i charakteru działalności rolniczej, jednakże przypisanie ubezpieczonemu tego rodzaju aktywności musi być poprzedzone ustaleniem, iż podejmuje on wszelkie czynności niezbędne do prawidłowego funkcjonowania gospodarstwa, a mogą być nimi działania organizacyjne, kierownicze, jak i osobiste zaangażowanie w bezpośrednim wykonywaniu pracy fizycznej w gospodarstwie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 19.07.2001 r., sygn. UKN 492/00).

Powyższe rozważania dotyczyły wprawdzie innego stanu faktycznego, ale wyjaśniają pojęcie prowadzenia działalności rolniczej, które ma zastosowanie również w niniejszej sprawie. Prowadzą one do wniosku, akceptowanego w całości, że własność lub posiadanie gospodarstwa rolnego pozostają poza sferą ubezpieczenia społecznego rolników i tym samym nie mogą mieć wpływu na prawo do pobierania przez nich świadczeń oraz na ich wysokość. Uzyskanie zatem prawa do świadczenia może zależeć jedynie od faktycznego zaprzestania prowadzenia działalności rolniczej.

Zgromadzony w niniejszej sprawie materiał dowodowy potwierdził, że odwołujący po 31.12.2017 r. nie prowadził działalności rolniczej. M. M. zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej w dniu zawarcia umowy dzierżawy, to jest 29.12.2017 r. Wiązało się to bezpośrednio z wydaniem, na podstawie umowy dzierżawy, gospodarstwa rolnego Z. M.. W postępowaniu sądowym domniemanie prowadzenia gospodarstwa rolnego wynikające z faktu braku rejestracji zawartej umowy w ewidencji gruntów i budynków zostało obalone.

W związku z powyższym na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.